

Steve Watkins, Clare Jones, Steve Davey ve Marc Schlosman'ın seyahatlerinin ayrıntılı notları ve fotoğraflarından oluşan; ve yayın editörlüğünü Celal Üster'in yaptığı *Gezginler İçin Unutulmaz Yolculuklar, Yürüyüşler, Şeyler, Yerler, Adalar* başlıklarını taşıyan dizi, dünyanın dört bir yanına uzanan yolculukları ve karanlıkta kalmış kimi yerlere ilişkin ayrıntılı bilgileri okuyucuyla buluştururken, gezginliği tetikleyen ve insanı yollara düşürmeyi hedefleyen rehber olarak da karşımıza çıkıyor.



Gezginler İçin Unutulmaz Yolculuklar adlı kitaptan Santiago Yolu (Santiago de Compostela, İspanya) bölümünde yer alan bir fotoğraf: Pireneler'e ilk tırmanış zorludur.

❑ ASLI ULUŞAHİN Aİİ BULUNMAZ

Wittgenstein'in güzel bir sözü var: "İlkin gezginliğe çıkmak gerek, sonra yurduna dönebilir ve oradakileri anlayabilirsiniz." Bu söz, ister düşünsel bir gezinti ister yolculuk biçiminde ele alınsın, insanın ele avuca sığmaz devingenliğini yansıtır sanki.

İnsanoğlu hep hareket halinde. Yaşama katıldığı günden bu yana bir şekilde gezginliğe bulaşmış. Kendini, gidişini, dönüşünü, içeriği ve dışarıyı anlamak ve görmek adına sürekli yollara düşmüş. Kimi zaman merakattan kimi zaman bir kaçış yaratmak için çantasını sırtına almış. Kısacası yollara koyulmuş; görmeye, keşfetmeye, öğrenip bilmeye yönelmiş.

Gezginler İçin Unutulmaz Yolculuklar, Yürüyüşler, Şeyler, Yerler, Adalar adlı dizi dünyanın dört bir yanına yapılan seyahatleri yazarlarının gözünden anlatırken, insanları yenileri için deyim yerindeyse kıskırtıyor.

Bilgi ve iletişim çağında hemen her şeyi elinin altına alan (ya da aldığını sanan) insan, gezginliği de sanal boyuta taşımaya seçiyor çoğunlukla bugünlerde. Dizinin yazarlarından Steve Watkins ve Clare Jones'un buna itirazı var: "Yolculuğa çıkmayı tercih etmeyenler için en iyisi, dünyayı başkalarının gözünden izlemektir. Oysa web sayfalarından ne kadar dolaşırsanız dolaşın, ne kadar dergi, kitap ya da gazete okursanız okuyun, televizyonda ne kadar gezi programı izlerseniz izleyin hiçbir şey gerçek bir yolculuğun yerini tutamaz."

Watkins ve Jones, coğrafyaları masa başında tanımanın olanaksızlığını dahi vurarak "adım atın" demeye getiriyor sözü. Bir anlamda "önce gezginliğe çıkın..." öğütünü veriyor.

BOTLAR, YOLCULUKLAR

Coğrafya atlasını hatmetmek veya internete yolculuğa çıkmak, kimseyi gezgin ya da bilgin yapmıyor. Önemli olan yolculuğun kendisi, yani bir çeşit deneyim. Yabani yaşamdan dünyanın kentlerine; tarihe ve kültüre dek sürülen izler. Bostwana'da doğal ortamın içine dalmak veya Patagonya'da bir buzlu adımlamak...

Yolculuk özünde keşfetmeye dayanıyor. "Unutulmaz" dizisinin hemen her kitabının tüm sayfalarında bunu görmek mümkün. Avustralya'daki ırmak gezintisi, Fransa'daki Midi Kanalı ve ABD'deki 66. Otoyol seyahati, önünde sonunda keşfetmenin kapısını aralıyor. İsveç'in Laponya'sında rengeyiklerini görmek de aynı kapıya çıkıyor, İpek Yolu'nda; Pekin'den Semerkand'a uzanan serüven de.

"Kara Kıta"nın Ruanda'sında gorillerle yüz yüze gelmek ya da Kanada'nın Yukon

İrmağı'nda bir zamanların altın avcılarının izini sürmek, yine eşsiz kâşifliğin bir parçası. Mimar Gaudi'nin Barcelona'daki yapılarını görmek, insanı Avrupa ile yüzleştiriyor; doğa-kent uyumunu beğenilere sunuyor.

Meksika'nın Sierra Madre dağlarındaki 653 kilometrelik tren yolculuğu macerası ise, 4 bin metreden dünyaya bakış gibi Watkins ve Jones'a göre. İrlanda Wicklow'daki atlı karavan seyahati ise tam bir dinginliği çağırıyor. Orta Amerika'da Kosta Rika'nın Pacuare Irmağı'nda gerçekleştiren rafting, tam bir adrenalin yüklemesi. Watkins ve Jones için bu yüklemenin gerçekleştirdiği Nicoya Yarımadası da sağlam bir beden test edilmesidir demek.

Watkins ve Jones'un uğraklarından biri de Uzakdoğu: Singapur, Malezya ve Tayland'a Doğu ve Şark Ekspresi'yle yapılan gezi. Tropik ormanlar, çeltik tarlaları ve kırcı kuyuları arasındaki egzotik yolculuk.

Fas'ın Dra Vadisi'ni ziyaret ise çöl kentleri ya da çölün kendisini hissetmek demek. Göçebeler, deve kervanları, kasaba ve vahalar... Afrika'nın kuzeyindeki çekici ortam. Madalyonun diğer yüzü ise buz çözü; Antarktika. Üç ay güneş yüzü görmeyen, sessizliğin kıtası. Watkins ve Jones Antarktika için "macera yolculuğunun doruğu" ifadesini kullanıyor.

Aynı ikilinin kaleme aldığı, "Unutulmaz" dizisinin bir başka kitabı Yürüyüşler, koşturmacada bir soluklanış gibi algılanabilir. Onlara göre yürüyüş "yavaş seyahat"; "keskin bir görüş ve ayağı daha yere basan gezginlik" demek.

Watkins ve Jones bu kitaba 30 yürüyüş almış. Ortalama forma sahip bir insanın tüm bu gezileri rahatlıkla gerçekleştirebileceğini söylüyor iki yazar ve ekliyor: "Seyahat etmenin bir yolu olarak yürümeyi seçmek, belki de yalnızca hafif bir ayak izi bırakarak çevre sorunlarına verebileceğimiz geçici bir yanıtır."

ABD'deki Yellowstone Ulusal Parkı'ndan başlayan yürüyüş, İtalya'nın Amalfi Sahili'ne uzanıyor. İskoçya'yı geçip, Japonya'nın Kyoto kentine gelince, eski imparatorluğun içine dalıyor okuyucu ve tapınaklar meraklıları bekliyor.

Yağmur ormanlarıyla bezeli Dominika bir başka durak. Flamenko'nun anavatanı Endülüs-İspanya'daki celep yolları, doğal koridorlarıyla yürüyüşe girilenleri selamlıyor. Batı Avrupa'nın çatısı olarak nitelenen Mont Blanc da zorlu bir yolculuk demek.

Fransa'da Somme Savaş Alanları'ndaki adımlar ise 1916'daki büyük çarpışmalarda hayatlarını kaybedenler için saygı anlamına geliyor. 93 yıl öncesinin 19 bin kayıpını gün ışığıyla buluşturuyor bu yürüyüş.

Amsterdam kanalları, hareketli kent yaşıntısının durgun sularını kazıyor zihinlere. Watkins ve Jones kanallar için "su yolları boyunca yürümek, kanallarla şekillen-

miş bir şehrin teklifsiz çekiciliğini içine çekmenin en mükemmel yolu" diyor.

Güneye, yine "Kara Kıta"ya, Tanzanya'daki Kilimanjaro Dağı'na tırmanış, Watkins ve Jones'un aktardığı gibi beş ayrı iklimi yaşıyor. Takesi Parkuru'yla Bolivya üzerinden İnkalarla ulaşmak mümkün, Arizona'da Coyote Tepeleri'nde soluklanmak da. Tepeler, Watkins ve Jones'a göre "Dali'nin bile hayal edemeyeceği gerçeküstü" bir mekân. Botların bağcıkları bu tepelerden inince çözülüyor.

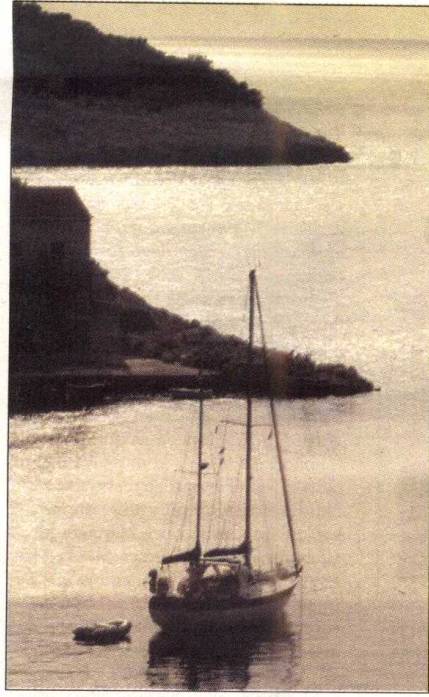
YERLER, ŞEYLER

Yakın dönemde ekranlara gelen bir reklam filmi vardı hani. Önce ne monoton bir hayat yaşadığımızı yüzümüze vuruyor, ardından, ömrümüzü geçirdiğimiz alan işte şu A ile B arasındaki mesafe kadarlık diyor. Ekrana, film oyuncusunun çok uzaklardaki bir adada gülümseyen yüzü yansıdığıdaysa, sinir olmak düşüyordu biz televizyon başındakilere.

Steve Davey imzalı *Gezginler İçin Unutulmaz Yerler* isimli kitap da aynı sinir bozukluğunu yaratıyor doğrusu. Dünya üzerinde gidip görülmesi gereken ama çoğumuzun henüz görmediği ne muhteşem yerler olduğunu böyle bir sunumla gözleminizin önüne getirilmesi, insanın kendini kaplumbağa gibi hissetmesini sağlıyor. Oysa mesele de burada yatıyor. Yani kaplumbağalıktan vazgeçmekte, evden başını çıkıp yalnızca yaşadığın yere değil, tüm dünyaya bakmakta, çekip gitmekte... Tıpkı Thelma ve Louise'ın yaptığı gibi...

Hatırlarsınız onları... Yaşadıkları hayatı oyle sıkışmışlardı ki, atlayıp otomobile uzaklara doğru gaza bastılar. Yolda başlarına gelen olaylar bir kenara, 1991 yapımı filmin kahramanı bu iki kadın, yolculuk sırasında kendini buluyor, adeta yeniden keşfediyordu. Zaten yolculuk bu anlama gelmez mi? Başka yerlerle birlikte kendini keşfetmek... Filmin sonunda, Thelma ve Louise, Büyük Kanyon'a sürerler otomobillerini. Ancak bu bir final değil, yeni bir başlangıç, özgürlüğe uçuştur sanki... Thelma'nın eşarbi keyifle uçuşurken, otomobilin gökyüzünde süzülüşünü hayal edersiniz. Kitapta yer alan, Kanyon'un fotoğraflarına bakarken, yönetmenin onları neden buraya kadar kovaladığını anlıyorsunuz. Kanyon, uçsuz bucaksız görüntüsüyle, özgürlüğü ve sonsuzluğu çağırıyor.

Davey'in kitabında, silüetine aşina olduğumuz başka mekânlar da var. Tac Mahal, aşk adası Santorini, Rio de Janeiro ve Manhattan gibi... Bunların dışında, "ölmeden önce görülecek yerler" listesine dahil edilmeyen, ancak kitabın sayfaları arasında dolaşınca, Steve Davey'in onları neden unutulmazlar arasında saydığını anladığımız başka yerler de var. Örneğin Hindistan'daki Caisalmer Kalesi, Peru'daki Machu Picchu, Hırvatistan'daki Dubrovnik ya da Tanzanya gibi... İnsanların



Gezginler için Unutulmaz Adalar adlı kitaptan Güney Dalmasya Adaları'nda yer alan Zaklopatica limanına demir atmış tekne, Lastovo.

geçmişlerini ve kültürlerini, yaşadıkları binalara, tapınaklarına nasıl desen desen işlediğini görmek içinizi coşkuyla dolduruyor. Tüm desenler bir araya gelince ortaya çıkan büyük resmin hayali ise göz kamaştırıyor.

Her yolculuktan sonra bir "şey" kalır aklınızda. Bir tat, bir koku, bir duygu ya da bir insan yüzü... O şey her ne ise, tüm yolculuğunuzun özeti gibidir; gezip gördüğünüz her yeri; tüm fotoğrafları, duyguları, anıları, anıları aklı getiren bir imgedir bu. İmgeyi yaratan ise, yolculuğunuzun doruk noktasındaki bir deneyimdir. Bu nedenle, Steve Watkins ve Clare Jones'un hazırladığı, serinin diğer kitabına, gayet doğru bir seçikle "Şeyler" adı verilmiş.

Kitapta kırk tane "şey" yer alıyor. Bazıları, hayli lüks deneyimler olduğu için, hemen yarın yaşanması mümkün görünmese de, fotoğrafları ve sunum yazıları bile sizi alıp götürüyor. Masa başında hayallere daldırıyor. Öyleyse şimdi, isterseniz, hayal kuralım birlikte. Zaten yolculuklar da hayal kurmakla başlamaz mı?

İtalya'nın Verona kentindeyiz. Dünyanın en eski antik mekânlarından biri olan, Verona'nın kalbindeki açık-hava amfiteatri Arena, yoğun bir renk ve ses cümbüşü içinde. Sahnedeki onlarca kişi hayli süslü kostümler giymiş. Canlandırılan dönem Mısır'ın en şaşıla zamanları. İzlediğimiz operanın adı ise Aida. Öyle renkli, öyle etkili bir dünyanın içindeyiz ki, zaman, mekân, her şey birbirine karışıyor, uçuşuyor. Kulaklarımız dinlediği sestən, gözlerimiz sahnede gördüklerinden, zihnimiz hem İtalya'nın hem Mısır'ın büyüünden memnun. Hal böyle olunca, yolculuğumuzun bu anını "unutulmazlar" arasına ekleyiveriyoruz.

Şimdiki durağımız İsveç. Donmuş köknar ormanları, buz gölleri ve alçak dağlar arasındaki, etrafında rengeyiklerinin gezindiği, yırtıcı kuşların başımızın üzerinde dönüp durduğu Klocka köyündeyiz. Amacımız köpeklerin çektiği kızığa binip karla kaplı bu dingin coğrafyanın keyfini sürmek. Husky denilen köpekler büyük bir karmaşa içinde kızığa koşuyor. Öyle hareketli, öyle neşeliler ki, kazak çekmek onların en sevdiği oyunmuş gibi. Zaten kızakçımız da "Onlara kızığa çekmeyi değil,

durmaya öğretmelisiniz" diye fısıldıyor kulağımıza. Her şey hazır olunca, dar orman patikaları arasında dolaşmaya başlıyoruz. Doğanın sessizliği, karın büyüğü, köpeklerin güçlü ve hevesli koşusuyla hoş bir tezat oluşturuyor. Gün batımının kızzılığı karların üzerinde düştüğünde ise, aklımızdan hiç çıkmayacak bir manzara karşı karşıya olduğumuzu anlıyoruz.

Kızakla giderken soğuk iliklerimize işlediyse, buyurun Guatemala'daki Pacaya Yanardağı'na. Antigua şehri yakınlarındaki bu yanardağa tırmanmak pek kolay değil. Yaklaşık üç dört saatlik bir yürüyüş gerektiriyor. Ancak doruğa yaklaştığımızda karşılaşacağımız manzara için buna değer.

Çünkü burada bir yanardağın patlamasına şahit olacağız. Tırmanış sırasında, gök gürültüsünü andıran sesler, dağın içindeki faaliyetleri haber veriyor. Ardından sıcaklık hissedilir şekilde yükselmeye başlıyor. Doruğa yaklaştığınızda ise dağın kızgın lavlarla renklenmiş başını ve havai fişek gösterilerini andıran lav patlamalarını izliyor ve bu görüntüyü de,

unutulmaz deneyimler arasına ekliyoruz.

"İŞ YERİNE, HAVAALANINA GİDİN"

Serinin diğer kitabı, doğanın değişik yollarla yarattığı ve insanlara sunduğu bir armağan olan adalara ayrılmış. Kitap, Steve Davey ile Marc Schlossman imzasını taşıyor ve dünyanın her köşesinden onlarca adaya ilişkin bilgiler veriyor. Bazılarının üzerinde büyük limanlar, heybetli tapınaklar, şehir yaşamının bütün karmaşıklığı ve koşturmacası var. Bazıları ise, tipki havallerimizde canlandırdığımız gibi...

Bu cennet köşelerinden biri Fiji, bir diğeri Filipinler'deki Palawan Adası. Bir de Seyşeller'deki Cousine ve Praslin adaları var ki, fotoğraflarına bakarken bile bir rüyada olduğunuzu sanıyorsunuz. Altın renkli kumlar ve granit kayalarla çevrili kumsala vuran berrak dalgalarla, yüksek palmiyeler ve adayı mesken tutmuş değişik canlılarla, fotoğraflara yansıyan tüm ayrıntılar, hayalinizdeki cennet imgesine uyuyor.

Steve Davey sunum yazısında şöyle diyor: "Hangi adaya gitmeyi seçerseniz seçin, oraya seyahat etmek her zamankinden daha kolay. Evden ayrılışı izleyen 72 saat içinde kendinizi dünyanın öbür ucunda bulabilirsiniz. Yeter ki isteyin. Televizyon almak yerine uçak bileti alın. İşe gitmek yerine havaalanına gidin. Masa başında bir hafta geçirmek yerine cennette bir hafta geçirin."

Serinin editörü Celâl Üster ise keyifli bir öykü aktarıyor. "Öykü bu ya", diyor Üster, "seneler seneler evvel bir ressam varmış, uğraşı haritalar çizmek olan bir ressam. Gel gör ki, ne zaman bir dünya haritası çizmeye kalksa, karısı hemen atılır, 'Sevgilim, şuracığa bir ada konduruver, yalnız benim olsun!' dermiş. Ressam da karısının bu masum isteğine boyun eğmiş, küçücük bir ada imgesi kondurmuş haritaya. Enginlerde bir serap, bir düşlem, bir gönül adası."

Keşke hayat Davey'in söylediği gibi olsa, keşke işe gitmek yerine Fiji'ye gidebilsek. O zamana kadar "Adalar" kitabının her sayfası, her fotoğrafı şimdilik bir serap, bir düşlem, bir gönül adası. ■

Gezginler İçin Unutulmaz Yolculuklar, Yerler, Şeyler, Yürüyüşler, Adalar/ Steve Watkins, Clare Jones, Marc Schlossman/ Çeviren: Celâl Üster, Ayça Sabuncuoğlu, Seçkin Selvi/ 1280 s.